

Підтримку надає:

Федеральне міністерство
продовольства і
сільського господарства

на підставі рішення
Німецького Бундестагу

Німецько-український
агрополітичний діалог

Випуск № 02/2015

При Інституті економічних досліджень та політичних консультацій

ОГЛЯД АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ

Зміни у податковому законодавстві для сільськогосподарських виробників в Україні

Автор

Томас Оттен
th.otten@otten-consulting.de

Німецько-український агрополітичний діалог (APD)

Рейтарська 8/5 А, 01030 Київ
Тел. +38044/ 2356327
info@apd-ukraine.de
www.apd-ukraine.de

28.12.2014 була ухвалена всеосяжна податкова реформа, яка значною мірою набула чинності з 1 січня 2015 року. У рамках цієї реформи була знижена кількість податків з 22 до нових 9, які об'єднують у собі, в основному, вже існуючі. При цьому лише декілька незначних податків фактично підлягають скасуванню.

Фіксований податок для аграрних підприємств був номінально підвищений у 21 раз. На тлі значного знецінення української національної валюти це значення у євро відповідає підвищенню з 0,5 Євро/га до цього часу, до, в середньому, 5 Євро/га. Хоча, це все ще відображає підвищення у 10 разів, але, як і раніше, виглядає відносно вигідним, порівняно з виплатою регулярного податку на прибуток у розмірі 18%.

Інтенсивно обговорювана реформа адміністрування ПДВ після завершення тестового періоду де-факто набуває чинності 1 липня 2015 року. Нова система впливає на сільськогосподарських виробників таким чином, що вони, як і раніше, можуть використовувати стягнутий ПДВ переважно на виробничі витрати, але лише після того, як стягнутий ПДВ, за вирахуванням сплаченого попереднього податку, буде нарахований на обов'язковий спеціальний рахунок. Ця сума повинна бути відшкодованою наприкінці кожного наступного місяця, що має означати для багатьох підприємств навантаження на їхню ліквідність, так як сільськогосподарським підприємствам, як нормальним платникам ПДВ, надається ліміт овердрафту.

Зміни у фіксованому оподаткуванні для сільськогосподарських підприємств

У рамках податкової реформи, що набула чинності на початку 2015 року, попри інтенсивні дискусії, був збережений фіксований сільськогосподарський податок (далі – ФСП), що означає, що українські сільгоспвиробники, як і раніше,

будуть платити замість податку на прибуток¹ (відповідає німецькому податку на прибуток) фіксований податок на кожен гектар оброблюваної площі господарства. Дійсний до кінця 2014 року рівень ставки ФСП збільшився у три рази. На додаток до потроєння податкової ставки на одиницю виміру від 1 червня 1995 року, що дотепер становить основу для вирахування податку (зараз це індекс інфляції та впроваджений у 2012 році спеціальний індекс для вирахування вартості оренди), це повністю відображає збільшення ФСП у 21 раз.

Це пояснює наступна формула:

Річний рівень фіксованого оподаткування орних земель до кінця 2014 року:

- Величина $1.7.1995 * 0,15\%$

Річний рівень фіксованого оподаткування орних земель від початку 2015 року:

- Величина $1.7.1995 * 3,997$ (індекс інфляції 2 1.1.2015) $* 1,756$ (спеціальний індекс 2012 року) $* 0,45\%$

Величини (1.7.1995) від прибіл. 3000 до 7000 грн./га (у середньому прибіл. 3500 грн./га) відображали до кінця 2014 року середній ФСП у розмірі 5,25 грн./га, що за тодішнього курсу відповідав прибіл. 0,5 Євро/га.

У 2015 році рівень ФСП за вищезгаданою формулою склав у середньому 110 грн., що за теперішнього курсу складає прибіл. 4,5 Євро/га.

Варто зазначити, що оподаткування сільгоспідприємств за допомогою ФСП є вибіркоким правом оподаткування, яке надається за запитом. Умовою для цього є дохід від власного сільськогосподарського виробництва за попередній рік на рівні мінімум 75%. Це означає, що, з іншого боку, сільгоспідприємства також мають можливість обрати для себе стандартну схему оподаткування, що є вигіднішою для тих підприємств, що мають збитки, так як за стандарт-

¹ Фіксований с/г податок (ФСП) заміщає, на додаток до податку на прибуток, земельний податок для площ с/г призначення, а також податок на споживання води.

² Підвищення індексу інфляції відбувається лише при (некумуляованому) рівні річної інфляції > 10%. Це означає, якщо декілька років підряд інфляція на кожен рік буде < 10%, не відбувається ніякого регулювання індексу інфляції.

ної схеми оподаткування збиткове підприємство не сплачує податків.

За формально значного підвищення податку у 21 раз виникає питання, чи стане стандартне/регулярне оподаткування не вигідним? На практиці з вилученого доходу у розмірі 1000 євро/га стягується підвищений ФСП у розмірі 4,50 євро/га, що становить 0,45% від доходу. Це означає, що при розмірі доходу 1000 євро/га та рівні рентабельності продажів > 2,5% ФСП є все ще вигідним³, за умови, що цей дохід не сплачується на користь приватних осіб, що зобов'язані сплачувати податки в Україні⁴.

Разом з підвищенням ставки ФСП та рівня індексації також варто зазначити, що ФСП наразі формально підпорядковуватиметься єдиному податку. Кількість груп фіксованого єдиного податку, що існували до кінця 2014 року, була зменшена з 6 до 3-ох, і 4-ою групою став ФСП.

Податок на додану вартість

Діюча з лютого 2015 року нова система адміністрування ПДВ стосується також сільгосп підприємств. Вони можуть, як і раніше, використовувати стягнутий ПДВ, в основному, на виробничі витрати, але, крім того, вони повинні також підтвердити наявність коштів на нововідкритому спеціальному ПДВ-рахунку для виставлення електронної квитанції на ПДВ⁵. Розмір цих коштів залежить, в основному, від розміру попереднього податку або необхідних попередніх платежів на цей рахунок, до якого сільгосп підприємства не мають жодного доступу. Одразу після подання щомісячної заяви на отримання ПДВ ці кошти повинні бути відшкодовані сільгосп підприємствам на виробничі цілі. Це означає, що якщо сільгосп підприємство на початку місяця має комерційний кредит, воно повинне (якщо немає коштів попереднього податку) переказати гроші на спеціальний рахунок для отримання квитанції на ПДВ, і тоді отримає відшкодування

після надання заяви на ПДВ в кінці наступного місяця. Цей процес відбувається незалежно від того, чи платять клієнти, чи ні, і означає тим самим для сільгосп підприємства значні навантаження на їхню ліквідність. Якщо сільгосп підприємства мали овердрафт у розмірі середнього сальдо ПДВ за останні 12 місяців – що й очікується зараз, то навантаження на ліквідність сільгосп підприємств залежатиме від нього.

Так, як нова система оподаткування знаходиться у тестовому режимі до початку липня 2015 року, залишається тільки чекати, щоб побачити, як запрацює система компенсації для сільгосп підприємств.

Звільнення від ПДВ при експорті зернових і технічних культур подовжене до кінця 2017 року. За винятком сільгосп виробників та підприємств 1 рівня торговельного ланцюга, торгівля цими культурами залишається вільною від ПДВ. Прямим експортерам-виробникам аграрної продукції буде відшкодований ПДВ, але на практиці, безумовно, не всі експортуючі виробники його отримують.

З торговцями зернових культур ситуація є ще більш неясною. Так як вони, у будь-якому разі, повинні сплачувати ПДВ виробникам, але його відшкодування залишається під питанням, то активні на світовому ринку експортери повинні цей ризик перекладати на виробників у формі зниження цін, що повністю ставить під питання функціональність даної системи. Звісно, виробники можуть зберегти стягнутий ПДВ, що відповідає грі з нульовою сумою при розгляді факту зниження цін (у порівнянні зі світовими ринковими цінами, ціна, заплачена у кінцевому рахунку, є нижчою на суму утриманого ПДВ). Порівняно з нормальною системою, у якій у експортерів не існує звільнення від ПДВ, коли при експорті вони отримують (повинні отримувати) відшкодований ПДВ, який далі сплачується виробникам, у такій системі експортери не потребували б впровадження зниження цін, і, таким чином, виробники мали б високі ціни включно з ПДВ, а державі сплачували б різницю від отриманого ПДВ за виключенням попереднього податку, що де-факто було б краще.

³ 1000 євро * 2,5% = 25 євро * 18% ставка регулярного податку = 4,5 євро податку на прибуток

⁴ Див. розділ про податок на прибуток

⁵ Також називається «податковою накладною», зроблений виключно в електронному вигляді спеціальний документ, який є основним для реєстрації онлайн та незамінним для одержувачів, якщо вони можуть користуватися попереднім податком.

Податок на прибуток та податок на дивіденди

Прогресивна ставка податку на прибуток, що була введена у 2011 році у розмірі 17%, була збільшена до 20%. Відповідно, і ставка податку на прибуток на пасивні приватні доходи, такі як платіжні відсотки та прибутки від реалізації, була збільшена на 20%. Лише дивідендні виплати приватним особам оподатковуються і надалі на рівні 5%, при чому дивідендні виплати сільгосп підприємств приватним особам, що є зобов'язаними сплачувати податки в Україні, наразі вже з початку року будуть оподатковуватись також 20% податку на прибуток.

Це означає, що при розгляді всіх податків система ФСП – враховуючи високу ставку податку на прибуток на дивіденди приватних осіб – неістотно відрізняється від регулярного оподаткування.

Введений у серпні минулого року спеціальний військовий збір у розмірі 1,5% від доходів найманих працівників (фізичних осіб) був продовжений, а податкова база на пасивні доходи (дивіденди, платіжні відсотки) розширена.

Продовження звільнення від податків для сільгосп підприємств є, при врахуванні здійсненого минулого року скасування звільнення від сплати податків для виробників альтернативних джерел енергії, а також для готельного господарства та для ІТ-сектору, чітким сигналом для подальшого сприяння розвитку сільського господарства, навіть якщо це при нестабільній ситуації з держбюджетом та значущості аграрного сектору у відсотках ВВП є лише умовно зрозумілим. Хоча, підвищення ФСП у 21 раз вже саме по собі вважається значним, але відповідає, в середньому, лише менш ніж 0,5% від виручки. Повернення податку на дивіденди для приватних акціонерів сільгосп підприємств (якщо вони є значними) є, відповідно, зрозумілим та цим самим встановлює податкову рівність.